

Riksadvokat Jørn Sigurd Maurud
Riksadvokatembetet
E-post: postmottak.riks@riksadvokaten.no

Oslo 22. august 2024

Riksadvokat Jørn Sigurd Maurud,

I tråd med brev av 9. februar 2024 til førstestatsadvokat Jan F. Glent vil vi understreke viktigheten av at Norge starter etterforskning av internasjonale forbrytelser i og rundt Gaza.

Vi ser med uro hvordan folkeretten blir satt til side av mange stater. Hadde den blitt fulgt, hadde det ikke vært blodige konflikter i Ukraina, Syria, Jemen, Etiopia, Sudan, Israel, på Gaza og mange andre steder. Vi mener at Norge kan gjøre mer for å styrke etterlevelsen av den.

Helsingforskomiteen har ikke egen virksomhet knyttet til den pågående konflikten i og rundt Gaza, men i tråd med vårt sterke engasjement for internasjonal rett ønsker vi å fremme en aktiv norsk innsats for å bekjempe straffrihet i denne konflikten.

Vi er kjent med at Det nasjonale statsadvokatembetet (NAST) 23. mai 2024 henla ICJ-Norges og Forsvar folkerettens anmeldelse 28. november 2023 av tre israelske ledere (forsvarsminister Yoav Gallant, tidligere medlem av krigskabinettet Benjamin Gantz og sjef for generalstaben Herzl Halevi) for medvirkning til forbrytelser mot menneskeheten mot sivilbefolkningen i Gaza. 12. juni 2024 klaget ICJ-Norge og Forsvar Folkeretten henleggelsen og 25. juni innleverte de et støtteskriv til klagen.

Den opprinnelige anmeldelsen satte søkelys på Israels angrep mot Gazas sivilbefolkning med fullstendig blokade og massiv bombing og hevdet at dette utgjør forbrytelser mot menneskeheten. I klagen utvides anmeldelsen til også å gjelde folkemord, samtidig som den justerer anmeldelsen av forsvarsminister Gallant grunnet sjefsanklageren i ICCs anmodning om arrestordre for noen av de samme forbrytelsene som ble anført i anmeldelsen.

I dette brevet støtter vi at det åpnes etterforskning i Norge i tråd med ICJ-Norge og Forsvar folkerettens anmeldelse og klage over NASTs henleggelse.

Vi legger betydelig vekt på signaleffekten offentliggjorte norske etterforskningsskritt vil ha. Som kjent har anmodningen om arrestordre fra ICCs [sjefsanklager](#) mot Israels statsminister,

Benjamin Netanyahu, og forsvarsminister Yoav Gallant, skapt svært sterke reaksjoner blant kongressmedlemmer i USA.

ICCs sjefsanklager mener at basert på bevis hans kontor har samlet inn er det «rimelig grunn til å tro» at de siktede har begått krigsforbrytelser og forbrytelser mot menneskeheten på territoriet til den palestinske staten i Gaza. 4. juni i år ble det kjent at et stort flertall i [Representantenes](#) hus går inn for å sanksjonere ICCs sjefanklager og andre ICC-tjenestemenn på grunn anmodningen om en slik arrestordre.

Selv om det er usannsynlig at dette vil lede til amerikanske sanksjoner mot ICC-ansatte (slik vi så under Trumps tid som president, 2017-2021), gir dette en pekepinn på hvor stort problemet med «politisering» av internasjonal strafferett er. Mange politikere – ikke bare i USA – likestiller «politisk støtte til Israel» med et *de facto* «forbud» mot å etterforske israelske ledere som kan ha begått svært alvorlige internasjonale forbrytelser.

Vi mener norske myndigheter – påtalemyndigheter i særdelessett – må fremme en tankegang om slik etterforskning hvor man setter forbrytelsenes alvorlighetsgrad og omfang og ofrenes lidelser fremst. Det er en slik *rettsliggjøring* av folkeretten som på sikt kan bidra til å fremme en internasjonal rettsorden som bidrar til å beskytte sivilbefolkningen – uansett nasjonalitet eller etnisitet – mot de verste forbrytelsene.

ICCs sjefanklager må ikke bli stående alene når han viser prinsippfasthet og mot på vegne av ofrene og folkeretten. Politiske støtteerklæringer kan spille en viktig rolle, men vi tror at norsk og andre demokratiske staters etterforskning kan ha enda større betydning.

Norge er kjent både som en venn av USA og av Israel (om enn en sterk kritiker av den sittende israelske regjeringen) og det vil bli lagt merke til at norske påtalemyndigheter inntar en slik prinsipiell holdning.

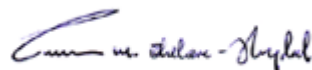
Vi er enig i anmeldelsen og klagens vektlegging av at rundt 300 norske borgere eller personer med sterk tilknytning til Norge er berørt av de anførte forbrytelsene. Uavhengig av spørsmålet om Norge har en *folkerettslig plikt* til å etterforske, vil dette bli forstått som at Norge har en sterk *rett* til å gjøre det.

Det kan være grunn til å minne om preambel til Roma-vedtektene for Den internasjonale straffedomstol, hvor det står at «det er hver enkelt stats plikt å utøve sin strafferettslige jurisdiksjon over de som er ansvarlige for internasjonale forbrytelser».

Med vennlig hilsen,

Berit Lindeman
Generalsekretær

Gunnar M. Ekeløve-Slydal
Assisterende generalsekretær